

I. ÚVOD

Štatistické výsledky o dosiahnutých výsledkoch činnosti verejných knižníc Prešovského samosprávneho kraja za rok 2007 sú spracované na základe formulárov *Ročný výkaz o knižnici za rok 2007 KULT(MKSR) 10-01*, elektronického spracovania MK SR a *Rozborov o činnosti za jednotlivé regionálne knižnice*.

Knižnica P.O. Hviezdoslava v Prešove v rámci funkcie regionálnej knižnice s krajskou pôsobnosťou spracovala výsledky samostatne, v tabuľkovej forme, s krátkym komentárom podľa jednotlivých okresov a typov knižníc. Súčasťou prehľadu sú aj porovnania a prepočty, ktoré poukazujú na stav knižníc a úroveň poskytovaných knižnično-informačných služieb v kraji.

II. PLNENIE HLAVNÝCH ÚLOH

1. Riadenie knižníc

V roku 2007 vykazovalo činnosť spolu **557** verejných knižníc s 26 pobočkami

Z toho :
1 regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou + **4 pobočky**
6 regionálnych knižníc + **12 pobočiek**
16 mestských + **8 pobočiek**
43 obecných knižníc s prof. zamestnancami
491 obecných knižníc s neprofesionálnymi zamestnancami + **2 pobočky**

V roku 2007 boli sprofesionalizované 3 obecné knižnice: Spišský Štvrtok (okr. Levoča), Lendak (okr. Kežmarok) a Záborské (okr. Prešov).

Jedna obecná knižnica bola zrušená – Olejníkov (okr. Sabinov)

V porovnaní s minulým rokom stúpol počet stagnujúcich knižníc z 134 na 149, čo je o 16 stagnujúcich knižníc viac ako v minulom roku. Po jednej stagnujúcej knižnici ubudlo iba v okresoch Svidník a Stará Ľubovňa.

Prehľad o počte obyvateľov a počte knižníc v jednotlivých okresoch:

Regionálne knižnice	Okres	Počet RK	Počet MsK	Počet knižníc s profes. zamest.	Počet knižníc s neprof. zamest.	Počet knižníc spolu	Rozdiel 2006/07	Stagn. knižnice	Rozdiel 2006/07
Bardejov	Bardejov	1	0	8	72	81		18	+ 3
Humenné	Humenné	1	0	4	49	54		11	+ 3
	Snina	0	1	5	22	28		10	+ 1
	Medzilaborce	0	1	0	19	20		7	+ 1
Poprad	Poprad	1	2	3	23	29		4	+ 3
	Kežmarok	0	3	4	27	34	- 1	2	
	Levoča	0	2	1	13	16	+2	1	+ 1
Prešov	Prešov	1	1	8	78	88		13	+ 4
	Sabinov	0	2	4	35	41	-1	7	+ 2
St.Ľubovňa	St.Ľubovňa	1	1	0	38	40		0	- 1
Svidník	Svidník	1	1	0	45	47	- 1	40	- 1
	Stropkov	0	1	0	27	28		24	
Vranov n/T	Vranov n/T	1	1	6	43	51		12	
		7	16	43	491	557	-1	149	+16

2. Ťažiskové úlohy

V roku 2007 sa knižnice vo svojej riadiacej činnosti sústredili hlavne :

- na prechod a implementáciu systému Virtua vo do podľa harmonogramu SNK v Martine v Podtatranskej knižnici v Poprade a Podduklianskej knižnici vo Svidníku - čistenie a príprava databáz dokumentov a čitateľov, stanovenie podmienok katalogizácie a výpožičiek
- štatistické a majetkoprávne evidencie a výstupy zo systému Virtua
- zavádzanie systému KIS Mask do obecných knižníc
- propagáciu čítania literatúry a knižničných služieb
- školenie a vzdelávanie pracovníkov
- prípravu projektov z grantového programu MK SR Ex Libris
- obnovenie a skvalitňovanie činnosti obecných knižníc
- koordináciu a kooperáciu v oblasti regionálnej článkovej bibliografie
- aktivity a prácu s detským čitateľom
- systematickú prácu so znevýhodnenými používateľmi

III. Hlavné ukazovatele knižničných činností

1. Knižničné fondy

V roku 2007 obsahovali knižničné fondy knižníc celkom **2 533 500** knižničných jednotiek. Oproti predchádzajúcemu roku je to nárast o **14 954** kn.j, vo všetkých typoch knižníc okrem obecných knižníc s NZ, ktorých fondy, aj napriek vysokému prírastku, poklesli o 2 846 a to najmä v dôsledku vyradovania zastaranej literatúry. Ďalšou z príčin je sprofesionalizovanie **3** knižníc v okresoch Kežmarok, Levoča a Prešov, čím súvisí aj následný nárast knižničných jednotiek v profesionálnych knižniciach o **+13 459** zv.

Stav fondov

	Knižničné jednotky	Rozdiel 2006/07	Index rastu
Regionálne knižnice	820 422	3 551	100,43
Mestské knižnice	399 343	790	100,12
Ock s profesionálnymi z.	335 974	13 459	104,27
Ock s neprofesionálnymi z.	977 761	- 2 846	99,71
Knižnice spolu	2 533 500	14 954	100,59

Priemery dosiahnuté v jednotlivých typoch knižníc PK:

	Zväzky na obyvateľa		Zväzky na používateľa	
	2006	2007	2006	2007
Regionálne knižnice	3,06	3,08	15,05	15,56
Mestské knižnice	3,07	3,07	24,80	25,02
Ock s profesionálnymi z.	4,15	4,53	44,05	41,66
Ock s neprofesionálnymi z.	3,92	3,01	42,78	46,86
Knižnice spolu	3,47	3,19	25,14	25,96

Celokrajský priemer zv. na obyvateľa poklesol z **3,47 na 3,19**. Naopak zväzky na 1 používateľa v kraji stúpili z **25,14 na 25,96**.

Čo sa týka poradia okresov, tak najviac **zv. na obyvateľa** má okres Svidník – **5,85**, Stropkov - **6,22** (kde sa evidujú zväzky v tzv. kamenných nefunkčných knižniciach) a Medzilaborce – **5,69**, kde je priveľa zastaranej literatúry, keďže prírastky nových kníh sú tam minimálne.

V zv. na používateľa majú prvenstvo okresy Medzilaborce **103,74** a Stará Ľubovňa. Najmenej kníh majú používatelia v okrese Bardejov len **19,50** zv. na 1 používateľa.

**Poradie RK
v zväzkoch na 1 obyvateľa:**

1.	Svidník	7,76
2.	Stará Ľubovňa	3,84
3.	Humenné	3,42
4.	Vranov n/ Topľou	3,06
5.	Prešov	2,73
6.	Bardejov	2,53
7.	Poprad	2,50

a na 1 používateľa:

1.	Svidník	25,44
2.	Stará Ľubovňa	17,28
3.	Prešov	16,16
4.	Humenné	16,14
5.	Poprad	13,74
6.	Vranov n/ Topľou	13,18
7.	Bardejov	11,94

V prepočte na 1 obyvateľa v RK v kraji sa dosiahlo **3,08** zv. oproti minulému roku **3,06** zväzkov, a na 1 používateľa sa zvýšilo z 15,05 na 15,56 zväzkov.

1.1 Prírastky

Prírastok knižničných jednotiek vo verejných knižniciach v kraji bol **59 474 zv.**, čo je o **8 011 (15,5%)** viac ako v roku 2006 (**51 463 zv.**).

	Prírastky kúpou			Prírastky inou formou		
	2006	2007	%	2006	2007	%
Regionálne knižnice	19 128	9 305	48,64	3 094	4 946	159,86
Mestské knižnice	4 677	4 604	98,44	1 511	1 407	93,12
Ock s profesionálnymi z.	2 883	4 432	153,73	447	15 091	3376,06
Ock s neprofesionálnymi z.	7 203	11 336	157,38	12 520	8 353	66,72
Všetky knižnice	33 891	29 677	87,57	17 572	29 797	169,57

Celkový zvýšený prírastok kúpou bol zaznamenaný najmä v obecných knižniciach s neprofesionálnymi knihovníkmi a to predovšetkým vďaka podpore z grantového systému MKSR. Prírastok inou formou nie je smerodajný údaj, pretože sa k nemu pripočítava aj prírastok bezodplatným prevodom, čo sú vlastne pohyby pri sprofesionalizovaní, odprofesionalizovaní, obnovení a zlúčení knižníc. V roku 2007 boli sprofesionalizované až 3 knižnice, preto prírastok u profesionálnych knižníc stúpol až o **3 376 %**

Z celkových prírastkov inou formou, sú prírastky povinným výtlačkom **374**, darom **14 686** zv., výmenou **216** a bezodplatným prevodom **14 521** zv.

RK v prírastkoch kúpou

	RK	Prírastky kúpou		
		2006	2007	rozdiel
1.	Prešov	5 074	1 979	- 3 095
2.	Vranov n. T.	2 799	1 848	- 951
3.	Poprad	4 516	1 715	- 2 801
4.	Humenné	1 643	1 703	+ 60
5.	Bardejov	2 067	1 066	- 1001
6.	Stará Ľubovňa	1 653	699	- 954
7.	Svidník	1 376	295	-1 081

RK v prírastkoch inou formou

	RK	Prírastky inou formou		
		2006	2007	rozdiel
1.	Prešov	396	1 883	+ 1487
2.	Poprad	601	1 454	+ 853
3.	Vranov n. Topľou	414	526	+ 112
4.	Bardejov	137	504	+ 367
5.	Humenné	855	318	- 537
6.	Svidník	413	276	- 137
7.	Stará Ľubovňa	278	67	- 211

Najväčší celkový prírastok zaznamenala Knižnica P.O.Hviezdoslava (**1 979 zv.**) Prešov a Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou. (**1 878 zv.**) Najnižší Podduklianska knižnica Svidník (**295 zv.**).

Objem financií, ktoré knižnice vynaložili na nákup fondov v roku 2007 mierne stúpol z **7,74 na 8,05**, naďalej je však táto suma pod celoslovenským priemerom. Odporúčania IFLA sú **35 Sk** na obyvateľa.

Na jedného používateľa sa v nákupe **dosiahlo 65,56 Sk**, čo je o **12,30 Sk** menej ako v roku 2006.

Na nákup knižničných dokumentov v roku 2007 vynaložilo **6 398 712 Sk**, čo je o **1 432 708 Sk** menej ako v minulom roku a to aj napriek vysokému finančnému príspevku z grantového systému MK SR, v rámci ktorého získalo 84 knižníc Prešovského kraja **1 411 000 Sk**. Knižnice nakúpili

29 677 kn. dokumentov, z čoho vyplýva, že cena jednej knihy je **215 Sk**. Oproti minulému roku to znamená, po dlhom čase, pokles o **16 Sk**.

Nákup knižničných dokumentov v Sk podľa typov knižníc:

	Sk na obyvateľa				Sk na používateľa			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Regionálne knižnice	9,42	10,49	17,98	6,74	45,10	51,35	88,47	31,80
Mestské knižnice	8,54	9,08	8,26	8,00	66,44	72,25	66,82	65,10
Ock s profesionálnymi z.	7,01	7,66	7,74	11,48	75,96	87,58	82,15	105,65
Ock s neprofesionálnymi z.	4,26	4,99	5,41	6,40	44,70	67,12	59,13	99,49

Čo sa týka porovnávania jednotlivých okresov v kraji, sú diametrálne rozdiely v Sk na 1 obyvateľa. Najviac Sk na 1 obyvateľa bolo vynaložené v okresoch *Sabinov (17,79 Sk)* a *Stará Ľubovňa (14,08 Sk)*, najmenej v okresoch *Medzilaborce (1,67 Sk)* a *Stropkov (3,26 Sk)*. V rámci celého kraja bolo v roku 2007 vynaložené na nákup kníh v priemere **8,05 Sk** na 1 obyvateľa.

Poradie RK - nákup v Sk na obyvateľa a používateľa:

	Sk na obyvateľa				Sk na používateľa	
	2006	2007			2006	2007
1. Vranov n/ Topľou	36,59	19,27	1. Vranov n/ Topľou	153,32	82,94	
2. Stará Ľubovňa	21,92	12,95	2. Stará Ľubovňa	88,65	58,31	
3. Svidník	28,17	10,14	3. Prešov	76,08	45,38	
4. Humenné	16,09	9,36	4. Humenné	70,90	44,15	
5. Prešov	12,85	7,67	5. Poprad	100,19	39,59	
6. Poprad	18,00	7,20	6. Svidník	78,59	33,24	
7. Bardejov	15,39	6,74	7. Bardejov	74,10	31,80	

Najviac finančných prostriedkov na nákup kníh pre svojich používateľov vyčlenili *Hornozemplínska knižnica Vranov nad Topľou* a *Ľubovnianska knižnica Stará Ľubovňa*.

1.2 Obrat fondov podľa typov knižníc:

Obrat fondov je údaj, vďaka ktorému môžeme zistiť, priemerne koľkokrát bol jeden dokument KF počas roka požičaný. Tento údaj je dosť dôležitý lebo svedčí o cirkulácii a kvalite doplňovania fondov. V knižniciach PSK obrat 1,11 výpožičiek na 1 dokument

	2004	2005	2006	2007
Regionálne knižnice	2,96	2,81	2,55	2,55
Mestské knižnice	1,34	1,28	1,25	1,25
Ock s profesionálnymi z.	0,60	0,63	0,62	0,62
Ock s neprofesionálnymi z.	0,31	0,30	0,32	0,32

Poradie RK v rámci obratu fondov:

	2006	2007
1. Bardejov	3,86	3,91
2. Poprad	2,80	2,85
3. Stará Ľubovňa	2,61	2,67
4. Prešov	2,74	1,87
5. Vranov n/ Topľou	2,03	1,84
6. Svidník	1,97	1,62
7. Humenné	1,72	1,62
Spolu	2,80	2,24

Vzhľadom na celkový pokles výpožičiek pretrváva v obrate fondov klesajúci trend.

1.3 Periodiká

Zlom v počte dochádzajúcich exemplárov a titulov periodík nastal už roku 2006.

Kým v predchádzajúcom období počet odoberaných periodík v knižniciach prudko klesal, posledné dva roky sme zaznamenali stúpajúci trend.

V roku 2007 opäť počet stúpol počet titulov z 845 na **922 (+77)** a počet exemplárov odoberaných periodík z 974 na **1076 (+102)**.

Regionálne knižnice odoberajú spolu **582 titulov (+ 60)** a **700 exemplárov (+4)**,

mestské knižnice **187 titulov (+3)** a **202 exemplárov (+5)**,

knižnice s profesionálnym zamestnancom **72 titulov (+12)** a **72 exemplárov**,

neprofesionálne knižnice **81 titulov (+2)**. a **102 exemplárov (+ 22)**.

Z regionálnych knižníc opäť najväčší počet titulov odoberá Podtatranská knižnica Poprad – **136**, čo je o 11 viac ako v minulom roku.

Počet zahraničných titulov oproti roku 2007 po dlhom čase stúpol, z 51 na **70 titulov. (+ 19)**

2. Používatelia

Počet registrovaných používateľov vo verejných knižniciach PSK v roku 2007 bol **97 603** čo je o 2 976 menej ako v minulom roku.

Počet používateľov podľa typu knižníc:

	Počet používateľov		Index rastu
	2006	2007	2006/07
Regionálne knižnice	54 266	52 714	97,14
Mestské knižnice	16 069	15 960	99,32
Ock s profesionálnymi z.	7 321	8 065	110,16
Ock s neprofesionálnymi z.	22 523	20 864	91,02
Všetky knižnice	100 579	97 603	97,04

V roku 2007 sme zaznamenali pokles používateľov takmer vo všetkých typoch knižníc, okrem obecných knižníc s profesionálnym zamestnancom, v ktorých počet používateľov stúpol zo 7 321 na **8 065**, čo je o 743 viac ako v roku 2007. Jednou z príčin a pravdepodobne aj jedinou, je profesionalizovanie 3, vyššie spomínaných, obecných knižníc.

V rámci okresov stúpol počet používateľov iba v Kežmarku (**8 536**) +244 a v Levoči (**2 838**) +161.

Najväčší pokles sme zaznamenali v okresoch Svidník a Humenné.

Počet používateľov v RK

	2006	2007	Index 2006/07
1. Prešov	15 477	15 493	100,10
2. Poprad	9 911	10 003	100,93
3. Humenné	7 941	7 407	93,28
4. Bardejov	6 937	7 076	102,00
5. Vranov n/ Topľou	5 518	5 356	97,06
6. Svidník	4 421	3 731	84,39
7. Stará Ľubovňa	4 061	3 648	89,83

V súvislosti s prechodom na nový knižnično-informačný systém Virtua došlo k zredukovaniu duplicitných používateľov, kde boli používatelia zapísaní aj na viacerých pobočkách. Aj v ostatných knižniciach taktiež došlo k čisteniu databáz registrovaných používaov

Percento registrovaných používateľov z počtu obyvateľov:

	2004	2005	2006	2007
Regionálne knižnice	20,89	20,42	20,32	19,77
Mestské knižnice	12,86	12,57	12,37	12,29
Ock s profesionálnymi z.	9,23	8,74	9,42	10,86
Ock s neprofesionálnymi z.	8,17	7,43	9,16	6,43
Spolu	13,53	12,92	13,87	12,28

Pod celoslovenským priemerom **10,46%** používateľov z počtu obyvateľov (údaj za rok 2006) je z 13 okresov 6: *Humenné, Levoča, Medzilaborce, Sabinov, Snina a Stropkov.*

Najvyššie % používateľov z počtu obyvateľov dosahujú okresy *Stará Ľubovňa a Bardejov*

Aj z regionálnych knižníc má najvyššie % používateľov z počtu obyvateľov Podduklianska knižnica Svidník a bibliobusy.

Dosiahnuté percento používateľov z počtu obyvateľov v RK:

	RK	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Svidník	46,12	43,02	42,08	37,38	35,85	30,52
2.	Vranov n/Topľou	23,84	24,16	24,01	23,89	23,87	23,23
3.	Stará Ľubovňa	27,51	25,70	25,88	23,76	24,72	22,22
4.	Bardejov	26,64	25,84	24,43	22,19	20,78	21,19
5.	Humenné	21,03	20,49	21,47	21,32	22,69	21,19
6.	Poprad	17,59	17,69	17,69	17,88	17,97	18,19
7.	Prešov	16,09	17,00	16,82	17,22	16,89	16,91

2.1 Detskí používatelia do 15 rokov

Percento detských čitateľov z celkového počtu používateľov v posledných rokoch neustále klesá. V roku 2007 táto hodnota v Prešovskom kraji opäť poklesla z 44,34 na **43,83**.

Najvyššie percento používateľov do 5 rokov je stále v knižniciach s neprofesionálnymi pracovníkmi (**65,77%**) a profesionálnymi pracovníkmi (**63,61%**) V ostatných typoch verejných knižníc PK sme zaznamenali pokles detských čitateľov.

Percento detských používateľov z celkového počtu používateľov v jednotlivých typoch knižníc:

	2004	2005	2006	2007
Regionálne knižnice	36,57	34,70	34,34	33,00
Mestské knižnice	43,06	43,53	41,16	40,91
Ock s profesionálnymi z.	64,27	61,60	60,03	63,61
Ock s neprofesionálnymi z.	66,48	65,07	65,15	65,77
Spolu	46,40	44,72	44,34	43,83

Z regionálnych knižníc je najvyššie percento detí z celkového počtu používateľov zaregistrovaných vo Vihorlatskej knižnici v Humennom, a v Podduklianskej knižnici vo Svidníku, kde fungujú bibliobusy priamo so zástavkami aj pri školách.

Dosiahnuté percento detí z počtu používateľov v RK:

	RK	2004	2005	2006	2007
1.	Svidník	43,08	42,09	43,54	43,63
2.	Vranov n/ Topľou	42,38	41,28	38,71	37,94
3.	Bardejov	33,14	33,62	32,90	35,97
4.	Stará Ľubovňa	45,82	40,48	39,23	34,38
5.	Humenné	31,36	33,60	43,70	34,20
6.	Prešov	35,85	31,11	26,65	26,62
7.	Poprad	33,89	32,66	31,46	18,19

2.2 Návštevnosť

V roku 2007 verejné knižnice v Prešovskom kraji navštívilo **815 284** návštevníkov, ktorým boli poskytnuté knižnično-informačné služby. Je to **o -63 509** menej ako v roku 2006. V tomto údaji však nie sú zarátaní návštevníci, ktorí sa zúčastnili na knižničných podujatiach, na ktorých sa zúčastnilo **105 858** návštevníkov. Oproti roku 2006 je to **o 5372** viac. Celkový počet návštevníkov klesá už tretí rok, napriek tomu sme v roku 2007 zaznamenali nárast v počte návštevníkov v mestských knižniciach a v obecných knižniciach s profesionálnymi zamestnancami.

Návštevnosť jednotlivých typov knižníc:

	2005	2006	2007	Index 06/07
Regionálne knižnice	603 531	545 306	494 411	90,67
Mestské knižnice	162 308	158 076	162 136	101,92
Ock s profesionálnymi z.	57 184	60 781	61 005	100,37
Ock s neprofesionálnymi z.	102 134	113 030	97 732	86,47
Všetky knižnice	925 027	878 193	815 284	92,84

Z regionálnych stúpol počet návštevníkov len v troch knižniciach: v Okresnej knižnici D. Gutgesela v Bardejove (**71 325**), vo Vihorlatskej knižnici v Humennom (**51 327**) a v Podtatranskej knižnici v Poprade (**111 025**).

3. Výpožičky

V roku 2007 sa vo verejných knižniciach prešovského kraja vypožičalo absenčne aj prezenčne celkom **2 806 424** knižničných dokumentov. Rovnako ako u používateľov, aj vo výpožičkách sa zaznamenáva pokles od roku 2002. V roku 2007 je to **o 299 357 menej** ako v roku 2006. Medziročný pokles je opäť vyšší ako v predchádzajúcom období, až **124 509**. Vývoj realizovaných výpožičiek v Prešovskom kraji má naďalej klesajúcu tendenciu. Percentuálne najviac klesli výpožičky u obecných knižníc s neprofesionálnymi zamestnancami. V sumároch stúpili výpožičky v okresoch **Snina (+18,68%), Levoča (+9,49%), Medzilaborce (+ 6,99), Kežmarok (+0,68%), Bardejov (+0,63%) a Stará Ľubovňa (+ 0,22%)**

Výpožičky v jednotlivých typoch knižníc:

	2005	2006	2007	rozdiel 06/07	%
Regionálne knižnice	2 259 834	2 088 442	1 834 792	- 253 650	- 12,15%
Mestské knižnice	513 501	499 523	494 492	- 5 301	- 1,01%
Ock s profesionálnymi z.	205 043	200 129	200 043	- 86	- 0,04
Ock s neprofesionálnymi z.	302 251	317 687	277 097	- 40 590	- 12,78
Všetky knižnice	3 280 629	3 105 781	2 806 424	- 299 357	- 9,64%

V rámci jednotlivých typov knižníc výpožičky v roku 2007 poklesli. Najviac v obecných knižniciach s neprofesionálnymi zamestnancami (**-12,78%**) a v regionálnych knižniciach (**-12,15%**). Z regionálnych knižníc stúpili výpožičky v Podtatranskej knižnici v Poprade (**+3,84%**), v Okresnej knižnici D. Gutgesela v Bardejove (**+ 2,58**) a v Ľubovnianskej knižnici v Starej Ľubovni (**+1,64**).

Výpožičky v regionálnych knižniciach PK

	RK	2005	2006	2007	rozdiel 05/06	%
1.	Prešov	766 980	686 782	467 551	- 219 231	- 31,92
2.	Poprad	378 945	377 562	392 074	+ 14 512	+ 3,84
3.	Bardejov	315 660	321 856	330 162	+ 8 306	+ 2,58
4.	Humenné	215 843	205 552	193 534	- 12 018	- 5,85
5.	Stará Ľubovňa	163 916	165 434	168 149	+ 2 7158	+ 1,64
6.	Svidník	218 490	187 510	153 719	- 33 791	- 18,02
7.	Vranov n/ Topľou	200 000	143 746	129 603	- 14 143	- 9,84
	SPOLU	2 259 834	2 088 442	1 834 792	- 253 650	- 12,15

Výpožičky podľa druhu literatúry:

	2005	2006	2007	rozdiel 06/07	%
Odborná lit. pre dospelých	922 919	846 493	801 777	- 44 716	- 5,28
Krásna lit. pre dospelých	978 027	902 524	794 565	- 107 959	- 11,96
Odborná lit. pre deti	232 684	221 531	198 501	- 23 030	-10,39
Krásna lit. pre deti	738 691	742 201	686 203	- 55 998	- 7,54
Výpožičky periodík	408 308	393 032	325 378	- 67 654	- 17,21
Špeciálne dokumenty	25 178	25 624	81 344	+ 11 934	+ 217,45
Prezenčné výpožičky	619 219	634 701	522 267	- 112 434	- 17,71
SPOLU - výpožičky	3 280 629	3 105 781	2 806 424	- 299 357	- 9,64

Podľa druhu literatúry sme v roku 2007 zaznamenali najväčší pokles vo výpožičkách krásnej literatúry pre dospelých (-11,96%, -107 959) a v odbornej literatúre pre deti (-10,39%, - 23 030). Pretrváva pokles výpožičiek periodík, aj keď narástol počet odoberaných titulov a exemplárov (-17,21%, - 67 654). Pokles výpožičiek je zaznamenaný vo všetkých sledovaných druhov literatúry. Naopak výrazne stúpol počet výpožičiek špeciálnych dokumentov (+ 217,45%)

Na 1 obyvateľa v kraji sa dosiahlo **3,53** výpožičiek, čo je ukazovateľ mierne pod celoslovenským priemerom (**3,86**)

Na 1 používateľa sa dosiahlo **28,75** výpožičiek. Oproti celoslovenskému priemeru (36,96) je to menej o **8,21** výpožičiek.

Počet výpožičiek v prepočte podľa typov knižníc:

	na 1 obyvateľa	na 1 používateľa
Regionálne knižnice	6,88	34,81
Mestské knižnice	3,81	30,98
Ock s profesionálnymi z.	2,69	24,80
Ock s neprofesionálnymi z.	0,85	13,28
Knižnice spolu	3,19	25,96

Počet výpožičiek na 1 obyvateľa sa v jednotlivých okresoch pohybuje v rozmedzí od najnižšieho: *Snina 1,74* po *5,57* v okrese *Svidník*, kde funguje projekt bibliobusov. Z 13 okresov je v počte výpožičiek na 1 obyvateľa 9 pod celoslovenským priemerom.

Z okresov najnižší počet výpožičiek na 1 používateľa sa dosahuje opäť v okrese *Kežmarok 21,36* a najvyšší, prekvapujúco, *Medzilaborce 37,78*, *Svidník 37,44* a *Poprad 36,57*.

V regionálnych knižniciach sú najaktívnejší používatelia v Bardejove (**46,66**), v Starej Ľubovni (**46,09**), a vo Svidníku (**41,20**) naopak najmenej aktívni boli v roku 2007 vo Vranove n/Topľou (**24,20**) a v Humennom (**26,13**).

V poslednom období prudko stúpa počet MVS. V prešovskom kraji bolo v roku 2007 zaznamenaných **738** MVS iným knižniciam, čo je viac o + 284 MVS ako v roku 2006. MVS z iných knižníc stúpili z 2 955 na **4 557**. Rozdiel oproti roku 2006 je +1 602 MVS z iných knižníc. Hlavnou príčinou je implementácia knižnično-informačného systému Virtua v regionálnych knižniciach, vďaka ktorému sa práve táto služba na Slovensku skvalitnila. V roku 2007 sme zaznamenali aj **36** MMVS iným knižniciam a to v Podtatranskej knižnici v Poprade.

IV. ĎALŠIE ÚDAJE

1. Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské aktivity.

Knižnice svoju hlavnú činnosť, poskytovanie knižnično-informačných služieb, skvalitňovali a dopĺňali aj množstvom zaujímavých kultúrno-výchovných a vzdelávacích podujatí.

V štatisticky vykazovanom období v roku 2007 uskutočnili verejné knižnice Prešovského kraja celkom **4 137** vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí, čo je o **+369** viac ako v roku 2006. Najviac podujatí bolo uskutočnených v knižniciach okresu Poprad Prešov a Bardejov a z regionálnych knižníc, v Podtatranskej knižnici v Poprade (**595**). Najmenej podujatí bolo uskutočnených v okresoch Medzilaborce (26), Snina (56) a Stropkov (85). Tento ukazovateľ je podmienený aj počtom a skladbou obyvateľstva a celkovou úrovňou a počtom knižníc v okresoch.

Z regionálnych knižníc najvyšší počet vykazuje:

	RK	2006	2007	2006/07
1.	Poprad	336	595	+ 259
2.	Prešov	525	517	- 8
3.	Bardejov	387	391	+ 4
4.	Vranov n/ Topľou	223	310	+ 87
5.	Humenné	297	304	+ 7
6.	Stará Ľubovňa	224	262	+ 38
7.	Svidník	209	204	+ 5
	SPOLU	2 201	2 583	- 382

Okrem tradičných podujatí sa knižnice prezentovali náročnejšími a kvalitnejšími aktivitami a podujatiami, s cieľom zviditeľniť a skvalitniť svoju činnosť a tiež knižnično-informačné služby, smerom k používateľom a návštevníkom.

Najviac kult.-spol. a vzdelávacích podujatí sa uskutočnilo, tradične, v rámci **Týždňa slovenských knižníc** (26.3. 2007 - 30.3.2007) s mottom "Knižnica pre všetkých". Cieľom akcie je prostredníctvom širokej škály podujatí, činností a služieb, zviditeľnenie knižníc ako vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií a informovanie verejnosti o ich užitočnosti a jedinečnosti v poskytovaní služieb pre všetkých občanov.

2. Bibliograficko - informačná činnosť

Ťažisko bibliografickej práce spočívalo na regionálnych knižniciach. Knižnice vypracovali spolu **612 rešerší** a **16** bibliografií, čo je spolu o 176 viac ako v roku 2006 Z toho RK vypracovali **558** rešerší a všetky uvedené bibliografie.

Spolu bolo poskytnutých **70 919 bibliografických a faktografických informácií**. Oproti minulému roku je to nárast o + **12 556** poskytnutých informácií. Regionálne knižnice poskytli **50 026** informácií, čo je o +**15 317** viac ako v predchádzajúcom roku. Regionálne knižnice spracovávali a excerpovali záznamy z regionálnej tlače v systéme VIRTUA.

Koordinačná činnosť bola zameraná na sledovanie činnosti jednotlivých bibliografických oddelení regionálnych knižníc, koordináciu a usmerňovanie pri sledovaní a excerpovaní regionálnej tlače a edičnej činnosti v rámci kraja.

Knižnica P.O.Hviezdoslava koordinovala činnosť regionálnej bibliografie v Prešovskom kraji ako súčasť národnej bibliografie. Mgr. Marta Skalková ako členka sa zúčastňovala zasadnutí Koordinačnej rady pre bibliografickú činnosť SR pri Slovenskej národnej knižnici v Martine.

Na úseku regionálnej bibliografie sa v rámci združenia sa spolupracovalo s knižnicami Košického kraja hlavne pri realizácii spoločných školení potrebných pre prácu v systéme Virtua a pri prerozdeľovaní a excerpovaní titulov periodickej tlače a výmene záznamov.

Pre Národný bibliografický ústav v Martine boli aktualizované formuláre pre evidenčný súpis plánovaných bibliografických prác na rok 2007 a pripomienkované prehľady o vydaných bibliografiách za rok 2006 .

3. Metodická a poradenská činnosť

3.1 Krajská metodika

V rámci svojej zriaďovateľskej pôsobnosti plnila knižnica funkciu koordinačného a metodického centra pre knižnice Prešovského samosprávneho kraja na zabezpečovanie úloh vyplývajúcich z celoslovenských, krajských a regionálnych potrieb. V súvislosti s tým, sa uskutočnili rozbor, porady riaditeľov a odborných pracovníkov a metodické návštevy do regionálnych a ostatných knižníc v kraji.

K základným úlohám metodiky v roku 2007 patrila príprava prechodu ďalších regionálnych knižníc na systém Virtua a sledovanie plnenia záverov z porád a Rozborov o činnosti knižníc za rok 2006. **Za tým účelom boli uskutočňované aj metodické návštevy do regionálnych knižníc v počte 7 a udržiavaná stála spolupráca s komunikácia s riaditeľmi, metodikmi, bibliografmi, katalogizátormi ako aj vedúcimi služieb v RK v kraji formou metodických konzultácií osobne, telefonicky a e-mailom.**

3.2 Koordinačná a dokumentačná činnosť

V rámci koordinácie knižničných činností sme sa sústredili na implementáciu spoločného knižničného systému VIRTUA. do Knižnice P.O. Hviezdoslava v Prešove a Vihorlatskej knižnice v Humennom. V roku 2006 sa uskutočnili školenia katalogizátorov a pracovníkov služieb v systéme Virtua za účelom získania osvedčenia - certifikátov aby mohli v produkčnej databáze tohto systému pracovať. Zároveň sme sa venovali školeniam a prezentácii knižničného systému KIS MASK pre malé a stredné knižnice a poradenskej činnosti knižniciam ktoré pracujú v systéme Libris.

3.3 Poradenská školiaca a hodnotiacia činnosť

V rámci krajskej metodiky boli zabezpečované úlohy, odporúčania a usmernenia vyplývajúce z celoslovenských potrieb pre MK SR a SNK – Odbor pre knižničný systém pre nadriadeného zriaďovateľa VÚC – Odbor kultúry a úlohy pre odbornú činnosť knižníc.

Z účelom získania nových informácií a skvalitnenia práce boli organizované pracovné porady a školenia, jednak pre riaditeľov za prítomnosti zriaďovateľa – Odboru kultúry PSK, ako aj pre odborných pracovníkov:

- Koordinačná porada bibliografov regionálnych knižníc Prešovského kraja (21. 2. 2007
- Hodnotenie činnosti bibliografických pracovísk v roku 2006 a plány na rok 2007 a aplikácia záverov z 11 bibliografickej konferencie pre regionálne bibliografické pracoviská a uplatňovanie zmien v popise článkov v systéme Virtua – (21. 2. 2007 HZK vo Vranove n/Topľou)
- Rozbory činnosti verejných knižníc PSK za prítomnosti predstaviteľov PSK, MKSR a SNK (26.4.2007 – Prešov)
- Porada riaditeľov regionálnych knižníc (28.6.2007 – Okresná knižnica D. Gutgesela, Bardejov)
- **Koordinačná porada bibliografov Prešovského a Košického kraja za prítomnosti NBÚ SNK v Martine - 28.2.2006**
- **Školenie katalogizátorov Prešovského a Košického kraja – Knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove , Vihorlatská knižnica v Humennom a Zemplínska knižnica G. Zvonického v Michalovciach – 22. – 23. 3. 2006 – školitelia z SNK v Martine**
- **Koordinácia Týždňa slovenských knižníc(27.3.-31.3). MOTTO: Knižnice pre všetkých + slávnostné otvorenie TSK na úrovni knižníc mesta Prešov.**
- **Rozbory o činnosti knižníc Prešovského samosprávneho kraja za rok 2005 – 5.4. 2006**
- **Za prítomnosti zástupcov MK SR, SNK v Martine, PSK, riaditeľov a metodikov RK a MsK.**
- **Prezentácia knižnično- informačného systému – Softvér pre malé a stredné knižnice MASK**
- **11. 4. 2006 pre pracovníkov mestských a obecných knižníc PK**
- **Porada riaditeľov regionálnych knižníc PSK – 21.6.2006**
- **Porada metodikov regionálnych knižníc PSK – 11.7.2006**
- **Porada riaditeľov regionálnych knižníc PSK – 7.9.2006 v Ľubovnianskej knižnici v Starej Ľubovni**
- **Porada metodikov regionálnych knižníc PSK – 17.12.2006**
- **Vystúpenia a školenia pre starostov obcí Ako využívať grantový systém MK SR**
- **Cyklus školení bibliografov Prešovského a Košického kraja - k zmenám v popise článkov pre modul katalogizácia vo Virtue.**

3.4 Štatistická, rozborová, analytická a koncepčná činnosť

Štatistiku za rok 2007 sme po prvýkrát spracovávali prostredníctvom online internetového formulára, ktorý bol vystavený na stránkach MK SR do ktorého so činnosti knižníc KULT(MK SR) 10-01.

Knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove na základe štatistických podkladov spracovala Vyhodnotenie činnosti knižníc Prešovského kraja za všetky verejné knižnice PSK za rok 2005 pre rozborov o činnosti knižníc, vnútornú potrebu knižníc, SNK a PSK.

Na základe požiadaviek PSK a SNK boli spracovávané podklady pre analýzy a správy týkajúce sa činnosti knižníc PSK.

Ďalej boli spracované koncepčné materiály, týkajúce sa racionalizácie knižníc a audit procesných činností.

Všetky aktivity metodického oddelenia smerovali k upevneniu stability a postavenia knižníc v PSK .

4. Edičná činnosť

V rámci edičnej činnosti stúpol počet vydaných titulov z 19 na 33 titulov. Z toho v regionálnych knižniciach 25 titulov.

	r. 2002	r. 2003	r. 2004	r. 2005	r. 2006
Metodické návštevy	516	452	398	463	437
Porady, semináre, školenia	93	116	108	75	127
Edičná činnosť	54	21	26	19	33

Z regionálnych knižníc najviac metodických návštev uskutočnila Podtatranská knižnica Poprad a Vihorlatská knižnica Humennom.

5. Pracovníci knižníc

Priemerný počet zamestnancov knižníc sa z roka na rok znižuje, opäť sa znížil z 231, 73 na **229, 19** čo je o 2, 54 a medzoročný pokles 0,83 - prepočítaný stav pracovníkov.

V regionálnych knižniciach pracuje 151 zamestnancov čo je + 2, z toho odborných je odborných 124,8.

Na 1 odborného pracovníka v regionálnych knižniciach pripadá 435 zaregistrovaných používateľov a 16 734 zrealizovaných výpožičiek.

V RK pracuje v rámci odborných pracovníkov 90,6% žien. Celkový stav pracovníkov je v pomere k poskytovaným službám poddimenzovaný.

Na mzdy pracovníkov bolo vynaložených 33 993,287Sk.

RK priemerná mesačná mzda oproti minulému roku mierne stúpla z 13 102 Sk na **13 890 Sk**.

V mestských knižniciach priemerná mzda oproti minulému roku stúpla výraznejšie z 10 027 Sk na **13 542 Sk**

6. Finančné zabezpečenie knižníc

6.1 Prevádzkové dotácie

Celkové neinvestičné náklady na činnosť knižníc činili **61 930 000 Sk**, čo je o **6 751 000 Sk** viac ako v roku 2003.

Prevádzkové dotácie a transfery na činnosť činili spolu **51 669 000 Sk** z toho:

- zo štátneho rozpočtu 514 000 Sk
- z rozpočtu. VUC 37 022 000 Sk
- z rozpočtu obce 14 198 000 Sk

6.2 Nákup knižničného fondu

Na nákup knižného fondu knižnice vyčlenili **6 030 000 Sk** čo je o **617 100 Sk** viac ako v roku 2004 index je 111,41 a to je medzoročný nárast o 11,4 % ako v roku 2004.

Finančné prostriedky na nákup KF podľa typov knižníc:

	2002	2003	2004	2005	2006
Regionálne knižnice	1 962 000	1 964 900	2 529 000	2 805 000	
Mestské knižnice	889 800	1 217 000	1 96 000	1 136 000	
Ock s profesionálnymi z.	534 600	507 800	550 000	603 000	
Ock s neprofesionálnymi z.	1 100 800	1 071 200	1 238 000	1 485 000	
Všetky knižnice	4 487 200	4 760 900	5 413 000	6 030 000	

Finančné prostriedky na nákup KF v RK:

	RK	2002	2003	2004	2005	2006
1.	Bardejov	211 000	348 000	287 000	336 000	
2.	Humenné	122 000	204 900	263 000	440 000	
3.	Poprad	341 000	294 000	364 000	478 000	
4.	Prešov	512 000	362 000	622 000	473 000	
5.	Stará Ľubovňa	223 000	225 000	287 000	247 000	

6.	Svidník	225 000	227 000	252 000	260 000	
7.	Vranov n/Topľou	328 000	304 000	304 000	571 000	
SPOLU		2 281 759	1 964 900	2 805 000		

V RK v porovnaní s rokom 2004 finančné prostriedky na nákup KF stúpol a to vďaka grantovému systému MK SR na podporu knižníc. V roku 2005 sme sa p prvýkrát dostali na úroveň roku 2001, ba dokonca sme ho prekonalí o

Z regionálnych knižníc na nákup KF oproti minulému roku navýšili finančné prostriedky na nákup KF takmer všetky knižnice. Pokles nastal v Prešove.

6.3 Kapitálové výdavky

Kapitálové výdavky poklesli oproti roku 2004 o 523 000 Sk z 4 195 000 na 3 672 000 Sk. Z toho na výstavbu a rekonštrukciu bolo použitých 1 162 000 Sk na automatizáciu 347 000 Sk a ostatné kapitály činili 2 163 000 Sk.

Kapitálové výdavky v RK:

	RK	2002	2003	2004	2005	2006
1.	Bardejov	200 000	0	154 000	0	
2.	Humenné	1 097 000	4 325 000	249 000	0	
3.	Poprad	27 000	59 000	1 078 000	935 000	
4.	Prešov	0	0	1 087 000	1 538 000	
5.	Stará Ľubovňa	0	0	685 000	0	
6.	Svidník	0	145 000	275 000	529 000	
7.	Vranov n/Topľou	0	500 000	230 000	0	
SPOLU		1 324 000	5 029 000	3 758 000	3 053 000	

Z toho:

na výstavbu a rekonštrukciu 935 000 Sk - Poprad

na automatizáciu 70 000 Sk

ostatné kapitály 2 029 000 Sk

6.4 Výnosy z hlavnej činnosti

Výnosy z hlavnej činnosti verejných knižníc Prešovského kraja v roku 2005 stúpili z **55 263 000 Sk** oproti vlaňajšku na **66 148 000 Sk**.

Z toho:

- tržby klesli z 8 334 000 Sk na **8 123 000 Sk** z nich poplatky za knižničné činnosti vzrástli z 4 386 000 na **4 695 000 o je o 309 000 Sk**.
- iné výnosy ako sú granty a sponz. vzrástli z 1 864 000 Sk na **3 100 000 Sk** – z toho prostriedky zo št. rozpočtu činili **1 722 000 Sk** oproti roku 2004 - **1 133 000 Sk**.

V regionálnych knižniciach výnosy z hlavnej činnosti taktiež narástli z **38 742 000 Sk** na **47 774 000 Sk** čo je o **9 032 000 Sk** viac ako v roku 2004.

z toho:

- tržby činili **6 591 000 Sk** a poplatky za knižničné činnosti **3 883 000 Sk**.
- z grantov, darov a sponzorsky knižnice získali **878 000 Sk**

V. ZÁVER

Z komplexného štatistického rozboru za rok 2006 konštatujeme, že vzrástol záujem o zabezpečenie činnosti knižníc zo strany obcí hlavne čo sa týka zabezpečovania finančných prostriedkov z grantového systému MK SR a celkové sa zvýšil spoločenský status knižníc. Historicky sme zaznamenali nárast výpožičiek krásnej literatúry pre deti a výrazný záujem o rešeršné služby. Knižnice skvalitňovali svoje služby v ústrety znevýhodneným používateľom. V rámci projektu KIS3G v roku 2006 Vihorlatská knižnica v Humennom a Knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove ako prvá knižnica s pobočkami komplexne prešli na celoslovenský

integrovaný knižničný systém Virtua. V roku 2007 je v harmonograme pripojenie všetkých ostatných regionálnych knižníc PK. Do viacerých malých a stredných knižníc bol zavedený systém KIS MASK.

V príspevku od zriaďovateľa boli účelové navýšené finančné prostriedky na nákup a dopĺňovanie knižného fondu čo veľmi ocenili hlavne naši používatelia a dúfame, že sa to pozitívne odrazí aj v ukazovateľoch za ďalšie obdobie.

Výpožičky v regionálnych knižniciach PK

	RK	2004	2005	2006	rozdiel 05/06
1.	Prešov	804 355	766 980	686 782	
2.	Poprad	378 833	378 945	377 562	
3.	Bardejov	315 521	315 660	321 856	
4.	Svidník	255 794	218 490	187 510	
5.	Humenné	223 800	215 843	205 552	
6.	Vranov n/ Topľou	208 643	200 000	143 746	
7.	Stará Ľubovňa	175 069	163 916	165 434	
SPOLU		2 411 905	2 259 834	2 088 442	